

פירוש גמרא

והוא מחזור לימי"ן כמנהג ק"ק ספרדים שבקוסטאנטינא
ומדינות מזרח ומערב ואיטאליא עם פירוש הרב המובהק
כמוהר"ר אברהם אלקאאר ולה"ה להבין ולהשכיל מוצא
שפתינו בתפלות הימים הנוראים האלה ועם התפלות מכתבי
האר"י וצוק"ל ומספר חמדת ימים עם הגהות מוהר"ר
חיים מודעי וצוק"ל והרינים כל"הק ובסוף המחזור
בקשות מוהר"ר דוד פארו וצוק"ל ובקשות מספר
אוצר נחמד ונוסח התרת נדרים ומודעות
בשלימות וכמנהג החסידים שבע"הק ירושלם תוב"כ
וגם סדר ותשליך שסדר הרב מופת הדור חיד"א ויע"א
ושאר תפילות של הרב הנזכר וצוק"ל הכל כאשר מלפנים :
ועתה העיר ה' את רוחנו להדפיסו מחדש באותיות
גדולות ותפלה חדשה להגאון חיד"א וי"ע לאומרה
בעשרת ימי תשובה • וכמה תפלות מיוסדות על דברי
חכמי הקבלה לענין תקיעת שופר לשמח לב הקורא והשומע
לענג נפש ירא ה' המבין סודו יתברך

חלק שני

פירוש גמרא

שנת התרפ"א לפ"ק

מדפוס סמטוכה

של שלמה בילפורטי וחברו הי"י

מדפיסים ומוכרי ספרים

מוסר השכל דהרב בער חמדת ימים זלה"ה

יום הקדוש והנורא היום הזה ערב יום"ה ככון במועדי רגל לשמוח בו ששון
ושמחה של מצוה והיה משנה על אשר יתקדשו יום יום מעשרת הימים ימי
תשובה ביום ועינוי * אך זה היום עשה ה' והעדיף טובו בעדפה שלא ע"י הדחה כי
הם לאכול ולשמח בו כחגים וכמועדים וליסד הבית במלעו וסולחן מלא ברכת ה'
ולדקה תהיה לנו והלאה זה היום יבחרהו ה' כי כן יסד המלך ועניתם את נפשותיכם
בטי לחדש ותני ר' חמא בר רב מדיפתי וכי בט' מתענים והלא בי' מתענים הלא
ללמדך שכל האוכל ושותה בערב יו"הכ מעלה עליו הכתוב כאלו התענה ט' וי'
ובזהר פ' פינחס ז"ל לבתר אתא מטרונתא ובעיין בני היכלא בט' לירחא למעבד
חדותא ולטבול בנהרא וכו' והפליגו רז"ל הרבה בזה ואמרו שהיה מעשה בשוטר א'
שאמר לעבדו קנה לי דגים ולא מצא אלא דג א' ונתן בו זהוב והיה שם יהודי חייט
והוסיף עליו עד שהעלהו לה' זהובים ונשאר לחייט בל העבד אל הדוניו וקיצר לו
כל המאורע שלח השוטר אחר החייט וא"ל מה מלאכתך א"ל חייט א"ל ולמה קנית
דג שזה זהוב בזה' זהובים * ולא עוד אלא שלקחתו מיד עבדי ששלחתיו לקנותו לי
והשיב לו והיאך לא אקנו אפילו בעשרה כדי לאוכלו ביום הזה שנוכו הקב"ה לאכול
ולשתות ושאנו בטוחים שהקב"ה יכפר לנו עונותינו א"ל אם כן יפה עשית ופטרו
והלך לשלום אשר מתוך מעשה הזה אתה הרתת לדעת טעם מצוה זאת שאמר הוהו
החייט שאנו בטוחים שהקב"ה יכפר לנו עונותינו שהואיל והאדם שמח בו בהאמינו
אמונה שלימה שיום המחרת יהיה יום סליחה וכפרה לכל עדת ישראל ובאותה
שמחה אוכל ושותה ומטיב אל לבו ע"כ למצוה תחשב לו וכל כך זכות יש לו באותה
מצוה של שמחה כאלו התענה שמורה בעלמו להאמין אמונה שלימה שודאי היום
מכפר בסגולתו שנתן לו הקב"ה לקבוע אותו יום סליחה וכפרה בכל שנה ושנה
ומראה כזה רחמיו ית' על עמו ישראל שעם היות שכל השנה מכעיסין לפניו והיה ראוי
להנקם מהם על עונותיהם ורוע מעלליהם ואפ"ה מאריך אפיה ולא גבי דיליה
ואומר להם שובו אלי ותשובה אליכם וביום הזה יכפר עליכם :

ובכתב הר"ם קורדווריו ז"ל בספרו הנחמד עבודת יו"הכ ז"ל דרך כל ישראל
לשמח בערב יו"הכ ולתקן סעודה יפה ואמנם טעם לזה יתבאר במה
שהקשו בזהר כי התשובה היא אחת ממלות עשה וכל ג' ע' חריף שמחה ואם כן
השב בתשובה עיקרו ההכנעה והדאגה וא"כ שמחה בתשובה היכי משכחת ליה ותירן
שם * וענה לענינו יאמר כי יו"הכ חין בו שמחה מחמת דאגת העונות ועינוי כל
ישראל תלויים לאביהם שבשמים שיצא לאור משפטם ואין שמחה * ולכן הקדימו
השמחה אל המצוה ולכן ראוי לתקן הבית במצוות י"ט וסולחן מלא ברכת ה' בערב
יום זה לשמח בו שמחה של מצוה ולז"א בגמרא כל האוכל ושותה בט' וכו' * מפני
שעינוי העשירי אינו נראה לפניו מפני שהוא בדאגה אלא אם שמח בט' אז מתקבל
תענית העשירי א"כ נמצא שמחה בט' מעין כוס ותשובת העשירי ולכן מעלה עליו
כאלו התענה ט' ועשירי ע"כ :

ובכן לא ירבה באכילות גסות ושתיית יין מרובה שיבא מהם לקלות ראש ושיחה
בטלה ח"ו כי הנה עכ"ז שנלחנו לאכול ולשמח בערב יום כפור * החכם
עיניו בראשו שלא להראות עיניו בעלמו ואכילות גסות ושתיית יין מרובה שיבא
מהם לקלות ראש ושיחה בטלה ח"ו שאם ככה יעשה עבירה היא בידו כי לא נלחנו
כי אם לשמח בשמחה של מצוה ותהיה יראת ה' על פנינו תמיד כל היום לא להנאת

בטננו

בטננו ח"ו כי אם בלתי לה' לבדו ולא נסור לבבנו היום האדיר איום ונורא הבא עלינו יומא דדינא וכוליה האי ואולי בקדושה ובאימה וביראה אשר מתנהל בם אולי ישא פנינו לזכותנו כהיום הזה בדין כ"ש וק"ו אם נטה אשורנו מיני דרך אלהינו שבשמים ולפרוק עול מורא שמים מעל צוארנו ח"ו כי כפשע בינינו ובין המות ח"ו שגם כל העולם חל וזע מלפניו ומי לא נפקד כהיום הזה ק"ו הנחנו אזובי קיר ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם וכתותי מיכתת שיעורינו על חטאתינו כי הרבינו להכעיס את בוראנו יתברך ובמה נקדם פניו להתחנן על נפשותינו האם נקדמנו בסגולות האכילה והשתיה אשר בשמחה מרעות ימי חיינו הימים כל ימי חיינו הלילות והף אשר נוסיף פשע בקרב הימים האדירים להקל דעתנו מול אבינו שבשמים באכילה והשתיה אשר לא כדת ישתקע הדבר ולא תעשה בזאת בישראל :

ובבר כתבנו לעיל בשם הרב זלה"ה כי ימ"ת הם תקון ימי השנה כי העושה תשובה ומתענה בהם מוחלין לו בכל יום מכל ימי השבוע שבימ"ת מה שחטא ביום ההוא לעולם • וע"כ מה טוב לבוין לתקן בכח סגולת אכילתו היום אשר רבה היא למעלה מאד • כל אכילה של איסור וכל אשר הרבה לאכול ולשתות בשמחת מריעות בשחוק וקלות ראש נכשל ונלכד בם בכמה ימים ולילות עמל מינו לו בימי השנה • ובכח סגולת מזות אכילה זו בקדושה ובטהרה ובמורא גדול יתוקן את אשר עוותו ומלא כדי גאולתו ובכל סעודותיו בקרב י' ימי תשובה יהיו עניים בני תורה באוכלי שולחנו וביותר בסעודת ערב יו"ה להיות לו שולחנו מזבח כפרה לכפר בעדו מאשר חטא על הנפש אשר לא כדת של תורה והוא מהתיקונים הגדולים לפגם עון איסור מאכלות אסורות ואוכלים למעדנים מזבחי מתים כתבנית שור אוכל עשב ולא ידעו שבעה • ואנשי חיל יראי אלהים יש להם לנהוג מנהג ותיקין לשחוט כפרות בעד נפשו ובעד נפשות אנשי ביתו באשמורת ערב יו"ה אחר הסליחות ואין למנוע מנהג זה • ומה שחרה לו להרמב"ן ואמר למנוע אותו משום דרכי האמורי היינו מפני אותם שזרקים הבני מעים על הגנות ובאים העופות ואוכלים אותם דודאי בדבר זה היטב חרה לו אמנם בענין הכפרה עלמם אינו שייך דרכי האמורי כי זה דרכנו לעשות כפרה לנפשותינו כשאר הקרבנות בחטאות ואשמות ולכן טוב שיהיו לבנים ע"ש אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו :

ורבינו האר"י זלה"ה כתב גם כן שהוא מנהג ותיקין לשחוט לחשבון בני אדם שבבית זכר לזכר ונקבה לנקבה ואפילו היתה אשתו מעוברת שוחט עליו ג' א' בעבודה ושנים בשביל הולד מספק אם הוא זכר אם הוא נקבה :

